N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1903, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge jämte en i ämnet väckt motion.

Under åberopande af utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 nästlidne mars har i en till bevillningsutskottet hänvisad proposition, n:o 64, Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Enligt ofvan åberopade utdrag af statsrådsprotokollet har vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet anfört följande:

»Sedan nådiga förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj 1890 efter skedd uppsägning upphört att gälla den 12 juli 1897, hafva rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge gällt bestämmelser, som meddelats genom nådiga förordningar af den 28 maj 1897, den 13 maj 1898, den 5 maj 1899, den 20 april 1900, den 10 maj 1901 och den 9 maj 1902. En hvar af dessa förordningar förklarades skola, där ej annorlunda stadgades, lända till efterrättelse till och med den 15 maj

påföljande år. Nu gällande befattning upphör således att gälla den 15 nästkommande maj.

Beträffande de i ämnet nu gällande bestämmelser hafva under nästlidet och innevarande år ett flertal framställningar till Kungl. Maj:t inkommit, i syfte att ändring i samma bestämmelser måtte vidtagas.

Sålunda hafva i en den 25 februari 1902 ingifven skrift Per Persson i Långaf, Janne Jonsson i Branäs m. fl. handlande i Norra Ny, Dalby och Finnskoga socknar af Värmlands län i underdånighet anhållit, att de undantagsbestämmelser i föreskrifterna rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, enligt hvilka af vissa varor större partier finge tullfritt medföras vid resor öfver gränsen i de trakter inom Värmlands län, som vore belägna norr om Medskogens tullstation, än i gränstrakter, belägna söder därom, måtte, enär endast trakterna vid och norr om Långflon kunde anses hafva så dåliga kommunikationer, att dylika undantagsbestämmelser möjligen vore nödvändiga, upphäfvas hvad anginge trakten mellan Medskogens och Långflons tullstationer.

Sedan med anledning af denna framställning arbetaren Karl Stenström, torparen Olof Eriksson jämte åtskilliga andra personer i Södra Finnskoga socken i en den 12 maj 1902 ingifven skrift i underdånighet anhållit, att berörda framställning måtte lämnas utan afseende, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län, på grund af särskilda nådiga remisser, den 31 december 1902 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet; och har Kungl. Maj:ts befallningshafvande däri anfört hufvudsakligen följande.

Medgifvandet att vid resa landvägen från Norge till Sverige, i det fall att resan skedde öfver den del af gränsen, som vore belägen mellan tullstationen i Medskogen i Värmland och Ljusnebäcken i Härjedalen, få tullfritt medföra en större myckenhet af vissa varor, än vid resor öfver andra delar af gränsen, torde hafva sin grund i dessa gränsorters på den svenska sidan aflägsna belägenhet från järnväg eller från stad eller annan mera betydande handelsplats inom riket. För sin införsel af de viktigaste lifsförnödenheterna vore befolkningen i dessa trakter i vidsträckt mån hänvisad till Norge, där den ock hade att söka den hufvudsakligaste afsättningsorten för sina produkter. Enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening förelåge, hvad Värmlands län beträffade, fortfarande enahanda förhållanden, som en gång betingat förevarande undantagsbestämmelser. Inom Öfre Älfdalan odlades högst obetydligt med brödsäd och befolkningen därstädes vore därför hänvisad att från andra orter hämta den hufvudsakligaste delen af sina behof af spannmål och mjöl. Det vore hufvudsakligen för den väster

om Klarälfven boende delen af Öfre Ålfdalens befolkning, som den tullfria gränsinförseln från Norge vore af betydelse. Ett upphäfvande eller en inskränkning af denna införsel skulle för dessa trakters befolkning blifva så mycket olägligare, som denna införsel grundade sig på sedan längre tid tillbaka bestående förhållanden och medfört ett ömsesidigt varuutbyte mellan gränsorternas befolkning, som icke med samma fördel kunde vändas åt andra håll. Att den tullfria införsel, hvarom här vore fråga, för en del af traktens köpmän kunnat medföra olägenheter kunde vara sannolikt, men, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening, hade den för ortens befolkning i sin helhet varit öfvervägande gagnelig. Då på grund af hvad sålunda anförts medgifvandet att vid resor öfver den del af gränsen mot Norge, som inom Värmland sträckte sig från tullstationen i Medskogen norrut, medföra vissa större kvantiteter af vissa varor, än vid resor öfver andra delar af länsgränsen mot Norge, fortfarande finge anses vara påkalladt, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att förenämnda af Per Persson i Långaf m. fl. gjorda ansökning icke måtte vinna nådigt afseende.

På grund af nådig remiss har generaltullstyrelsen den 19 sistlidne januari afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid yttrat:

I de bestämmelser, hvilka efter mellanrikslagens upphäfvande ansågos erforderliga rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, inskränktes i allmänhet kvantiteten af de varor, hvilka, då de icke i handelsafsikt infördes, enligt mellanrikslagen fått, ehuru tullpliktiga, vid resor öfver gränsen tullfritt medföras. I fråga om gränstrakterna inom nordligaste delen af Värmland, inom Dalarna och Härjedalen samt inom nordligaste delen af Jämtland och vidare norrut ansågs dock vid dessa bestämmelsers antagande, att en sänkning af de till tullfri införsel medgifna varukvantiteterna skulle för befolkningen komma att medföra kännbara olägenheter, då dessa trakter vore så aflägset belägna från stad eller annan handelsplats inom riket, att de för sin tillförsel af allehanda förnödenheter vore företrädesvis hänvisade till Norge, där de ock måste söka afsättningsorten för sina produkter. På denna grund och då besvärligheten af kommunikationerna på den svenska sidan i dessa gränstrakter syntes utgöra tillräcklig garanti mot missbruk i handelsändamål af en något rymligare tilltagen införselrätt, blefvo de i § 4 af mellanrikslagen för tullfri införsel stadgade varukvantiteterna bibehållna såsom undantagsvis gällande i fråga om resor öfver den del af gränsen, som vore belägen mellan Djeknelidens tullstation, nu benämnd tullstationen i Medskogen, i Värmland och Ljusnebäcken i Härjedalen samt öfver gränsen mot Frostvikens socken i Jämtland och norr om

denna belägna orter. Af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i ärendet upplyst syntes framgå, att samma skäl, som sålunda föranledt ifrågavarande undantagsbestämmelser, fortfarande vore gällande. Vid sådant förhållande och då tillämpningen af dessa bestämmelser icke, såvidt styrelsen hade sig bekant, föranledt missbruk, som kunde anses böra föranleda deras upphäfvande, saknade styrelsen anledning att till bifall förorda ifrågavarande framställning.

Vidare har i underdånig skrifvelse den 13 nästlidne november Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län — med åberopande af åtskilliga vid skrifvelsen fogade framställningar och protokollsutdrag från Östmarks och Lekvattnets inom Frykdals Öfre tingslag af nämnda län belägna socknars kommunalstämmor — i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke, till lindrande af befolkningens i de norra och nordvästra delarne af länet bekymmersamma ställning, sådan ändring af § 2 i förenämnda författning kunde komma till stånd, att den rätt att vid resa landvägen från Norge till Sverige öfver gränsen tullfritt införa 150 kilogram omalen och 100 kilogram malen spannmål, som nu förefunnes, bland annat, i fall att resan skedde öfver den del af gränsen, som vore belägen mellan tullstationen i Medskogen i Värmland och Ljusnebäcken i Herjedalen, jämväl komme att omfatta gränsen mot Norge söder om Medskogens tullstation till och med Hvitkärns tullstation i Lekvattnets socken, hvarjämte Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillika uttalat önskvärdheten däraf, att i den förordning rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, som för tiden efter den 15 maj 1903 kunde blifva gällande, medgifvande måtte för tiden till den 1 september 1903 lämnas till enahanda tullfria varuinförsel mellan Medskogen och Hvitkärn. Till stöd för berörda framställning har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hufvudsakligen anfört, att, enligt hvad af verkställd utredning framginge, på grund af nästlidet års till missväxt gränsande skördeförhållanden inom Östmarks och Lekvattnets socknar brist på brödsäd förefunnes i sådan omfattning, att befolkningen allenast med yttersta svårighet kunde bära omsorgen om nödens afhållande från församlingarna; att nämnda socknar, hvilka vore betungade med synnerligen höga kommunalskatter, äfven under goda år vore hänvisade att köpa afsevärda myckenheter spannmål, enär sädesproduktionen därstädes aldrig på långt när motsvarade ortens behof; att, då möjligheten att från öfriga delar af länet och landet tillfredsställa behofvet af spannmål vore i följd af de dåliga kommunikationerna väsentligen inskränkt, särskildt vintertiden, befolkningen i nämnda socknar vore hänvisad att

taga sina lifsförnödenheter från Norge; att, då under nästlidet år befolkningen i synnerligen stor utsträckning måste köpa brödsäd, genom det ifrågasatta medgifvandet en väsentlig lindring skulle beredas särskildt de närmast gränsen belägna trakterna, hvilka ock i allmänhet vore fattigast och svårast drabbats af årets skördeförhållanden; samt att i följd häraf, på sätt omförmälda framställningar och protokollsutdrag utvisade, ett dylikt medgifvande framhållits såsom synnerligen önskvärdt, helst en väsentlig prisskillnad å spannmål rådde å ömse sidor om gränsen.

På grund af nådig remiss har generaltullstyrelsen den 1 december 1902 afgifvit underdånigt utlåtande öfver ifrågavarande framställning och därvid anfört, att, enär af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes nyssberörda skrifvelse syntes framgå, att ifrågavarande delar af Värmlands län vore i synnerligt behof af all den hjälp, som kunde dem beredas, generaltullstyrelsen funne den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande gjorda framställning högeligen behjärtansvärd. Då sagda framställning icke heller afsåge annat, än att åt invånarne i en viss del af Värmlands län skulle för en kortare tid medgifvas utsträckt rätt till tullfri införsel af spannmål för hushållsbehof, hvarigenom de skulle blifva likställda med invånarne i närmast norrut belägna del af sagda län, samt med hänsyn till hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplyst i fråga om kommunikationsförhållandena mellan Östmarks och Lekvattnets socknar samt andra delar af länet, det icke syntes vara att befara, att ett dylikt medgifvande skulle kunna missbrukas till förmån för befolkningen i orter, hvilka icke kunde anses vara i behof af ifrågavarande rättighet, funne generaltullstyrelsen icke något att erinra mot en bestämmelse, gällande för den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta tid, att vid resa landvägen från Norge jämväl öfver den del af gränsen, som vore belägen mellan tullstationen i Hvitkärn och tullstationen i Medskogen, finge, under iakttagande af de i § 2 mom. 1 af omförmälda nådiga förordning stadgade föreskrifter, tullfritt medföras 150 kilogram omalen och 100 kilogram malen spannmål.

Därjämte har i underdånig skrifvelse den 8 nästlidne januari Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län hos Kungl. Maj:t anmält särskilda af Bogens, Östervallskogs, Gunnarsskog, Karlanda, Gräsmarks och Töcksmarks kommuner gjorda ansökningar i enahanda syfte som afsetts med förberörda, af Östmarks och Lekvattnets kommuner gjorda framställningar; och har Kungl. Maj:ts befallningshafvande för egen del anfört hufvudsakligen följande.

Då ett tillmötesgående af nyssberörda framställningar skulle till undvikande af orättvisor och olägenheter påkalla, att i sammanhang därmed ett allmänt medgifvande, om ock endast tillfälligt, lämnades att öfver hela länets gräns mot Norge vid resa landvägen därifrån till Sverige tullfritt medföra större myckenheter spannmål, än hvad nu för trakten söder om Medskogens tullstation vore tillåtet, måste en dylik utsträckt tullfri införsel vara ägnad att väcka allvarliga betänkligheter. Från vissa af gränstrakterna funnes skäligen bekväma kommunikationer med andra delar af länet och jämväl med landet i öfrigt, hvadan faran för missbruk af en dylik tullfri införsel finge anses rätt afsevärd. Då vidare svårigheter och förluster häraf kunde uppkomma för ortens handlande, som redan kunde antagas hafva försett sig med spannmål till afsalu till inom Sverige gällande högre pris, funne sig Kungl. Maj:ts befallningshafvande böra afstyrka bifall till nu förevarande framställningar, hvarvid Kungl. Maj:ts befallningshafvande emellertid ville framhålla, att någon olägenhet näppeligen syntes vara att befara, om, därest Kungl. Maj:ts befallningshafvandes ofvanberörda framställning af den 13 november 1902 föranledde nådigt afseende, i sammanhang därmed den ifrågasatta utsträckningen af den tullfria gränsinförseln jämväl komme att omfatta den del af gränsen mot Norge, som låge mellan Hvitkärns och Mitandersfors tullstationer, för hvilket fall den lilla och aflägset belägna Bogens kommun äfvensom vissa delar af Gräsmarks socken skulle beredas en fördel, hvaraf befolkningen i dessa orter väl vore i behof.

Jämväl generaltullstyrelsen, som den 16 nästlidne februari afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver berörda framställningar, har hemställt, att samma framställningar icke måtte af Kungl. Maj:t bifallas. Vidkommande den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande omförmälda utsträckning, utöfver hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i ofvan berörda underdåniga skrifvelse den 13 november 1902 föreslagit, af den tullfria gränsinförseln, har generaltullstyrelsen, under förutsättning att Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i sistnämnda underdåniga skrifvelse gjorda framställning vunne nådigt afseende, icke något att erinra mot en bestämmelse, gällande för den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta tid, att vid resa landvägen från Norge jämväl öfver den del af gränsen, som vore belägen mellan tullstationen i Mitandersfors och tullstationen i Hvitkärn, finge, under iakttagande af de i § 2 mom. 1 af omförmälda nådiga förordning stadgade föreskrifter, tullfritt medföras 150 kilogram omalen och 100 kilogram malen spannmål.

Med underdåniga skrifvelser af den 9 och 12 sistlidne januari har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län ytterligare insändt två af Västra Fogelviks och Blomskogs kommuner gjorda underdåniga ansökningar i enahanda syfte som afsetts med de af förenämnda kommuner gjorda framställningar; och har Kungl. Maj:ts befallningsningshafvande såsom eget utlåtande beträffande dessa ansökningar åberopat hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i förenämnda underdåniga skrifvelse af den 8 januari innevarande år anfört.

Slutligen hafva i en till Kungl. Maj:t den 8 nästlidne januari inkommen skrift handlandena W. T. Lundgren och J. H. Sylvander i Strömstad med flera i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om upphäfvande, hvad anginge Bohuslän, af gällande särskilda bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, till stöd för hvilken anhållan i hufvudsak anförts, att den bland berörda bestämmelser förekommande undantagsföreskriften, att vid resor landvägen från Norge till Sverige vissa kvantiteter af åtskilliga eljest tullpliktiga husbehofsartiklar finge tullfritt medföras, hvilken föreskrift vid dess första tillkomst å en tid, då inga kommunikationer af nutida slag vore att tillgå, haft till ändamål att för befolkningen på ömse sidor om gränsen bereda lättnader för varuutbytet, numera, hvad Bohuslän anginge, saknade de betingelser, som föranledt densamma, enär under senare åren kommunikationerna väsentligen förbättrats och betydande stenhuggerier anlagts utefter Idefjorden och å andra platser i närheten samt landthandlare där etablerat sig till icke ringa antal; att emellertid ett högst menligt inflytande på dessa handlandes varuomsättning förorsakades däraf, att gränsbefolkningen på grund af nyssberörda författningsföreskrift i stor skala inköpte sina förnödenheter från Norge, hvilket i sin ordning skadligt inverkade på svensk handel och industri; samt att det bland ifrågavarande bestämmelser rörande gränstrafiken jämväl förekommande stadgandet, att varor, som öster om Saltbacken å svenska sidan och Sponviks skansar å norska sidan öfver Svinesund eller Idefjorden fördes från Norge till Sverige i färja, pråm eller båt under fyra tons dräktighet, skulle, med hänsyn till tullväsendet, anses såsom vore de landvägen införda, på grund däraf att olika skeppsmätningsregler vore gällande i Sverige och i Norge, tillämpades så, att farkosternas högsta tillåtna dräktighet för denna trafik icke beräknades efter en viss gemensam norm utan efter hvartdera landets mätningsregler, i följd hvaraf norska fartyg med betydligt större nettodräktighet, enligt i Sverige tillämpade mätningsregler, än fyra tons tillätes trafikera nämnda far-

vatten, hvarigenom den svenska sjöfarten därstädes lede en uppenbar skada.

I häröfver den 23 sistlidne januari afgifvet infordradt underdånigt utlåtande har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohuslän anfört följande.

Det syntes icke kunna förnekas, att de förhållanden, som sedan lång tid tillbaka ansetts böra påkalla undantagsbestämmelser hvad gränsorterna mellan Sverige och Norge beträffade i fråga om tullen för varor, som landvägen infördes från det ena landet till det andra, under senare tider i afseende å de bohuslänska gränsorterna undergått sådana förändringar, att det kunde ifrågasättas, huruvida ett verkligt behof fortfarande kräfde bibehållande af samma bestämmelser i fråga om gränstrafiken mellan Bohuslän och Norge, eller om de ens vidare kunde anses lämpliga för denna gränstrafik. Med förbättrade kommunikationer och med den utveckling, handel och näringar vunnit inom de bohuslänska gränsorterna, syntes befolkningen därstädes numera utan svårighet kunna inom landet förskaffa sig sina förnödenhetsvaror lika fördelaktigt som genom en resa till Norge med därmed förenade särskilda kostnader, och de produkter, som förr ansetts kunna med fördel afsättas i Norge, syntes numera på grund af större efterfrågan inom det egna landet, i många fall, om också icke alltid, kunna lika förmånligt afyttras i Sverige. Utan en närmare utredning af hithörande ämnen, hvilken utredning Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke vore i tillfälle att åvägabringa på den korta tid, som stode till buds, syntes man dock svårligen kunna på ett fullt tillförlitligt sätt väga fördelar och olägenheter mot hvarandra. Så mycket torde dock kunna sägas, att det syntes vara oegentligt att endast hvad Bohuslän beträffade afskaffa den ifrågavarande svenska undantagslagstiftningen, som vore afsedd för rikets samtliga gränsorter och för alla dessa orter tillkommit på samma grunder. Men möjligen vore förhållandena äfven hvad öfriga svenska gränsorter vidkomme sådana, att ifrågasättas kunde, att undantagsbestämmelserna jämväl hvad dem beträffade icke vidare borde förnyas. För afgörande af detta spörsmål erfordrades ytterligare undersökningar, som antagligen icke kunde medhinnas, innan nådig proposition i ämnet måste aflåtas till den nu församlade Riksdagen.

Hvad särskildt beträffade det anmärkta förhållandet att vid tillämpning af mellanriksförfattningens stadgande att varor, som infördes öfver viss del af Svinesund eller Idefjorden i fartyg under fyra tons dräktighet, skulle under vissa förbehåll med hänsyn till tullväsendet betraktas såsom vore de införda landvägen, stor skada tillfogades den svenska

ångbåtstrafiken genom konkurrens från Norge därigenom, att olika skeppsmätningsmetoder vore gällande i de skilda länderna, hvaraf följden blifvit, att en svensk ångbåt af samma storlek som en norsk af icke fullt fyra tons dräktighet enligt norsk mätning ansåges hafva större tonnage och följaktligen icke kunde bereda sina passagerare de fördelar vid varuinförsel, som den till dimensionerna lika stora norska ångbåten, så förefölle det Kungl. Maj:ts befallningshafvande ganska anmärkningsvärdt, att det åberopade stadgandet kunnat tolkas så, att det lämnat rum för ett dylikt missförhållande. Då i en svensk författning stadgades, att ett visst tontal skulle vara bestämmande i visst afseende, så syntes rätteligen detta tontal för alla fartyg, för hvilka tillämpning af stadgandet ifrågasattes, böra bestämmas i enlighet med de i Sverige gällande föreskrifter om skeppsmätning. Ett norskt ångfartyg borde alltså enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande icke kunna få användas för tullfri införsel af varor från Norge öfver gränsfjordarne mot detta land, med mindre detsamma enligt svensk mätningsregel hade under fyra tons dräktighet. Den missuppfattning af ifrågavarande stadgande, som syntes hafva förekommit, utvisade emellertid, att ett förtydligande af stadgandet vore af nöden, och borde därför, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åsikt, vid utfärdande af mellanriksförfattning för kommande årsperiod tillses, att bestämmelserna i fråga så affattades, att de icke kunde lämna minsta rum för någon tvekan angående rätta meningen därmed.

På grund af hvad sålunda anförts, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att i anledning af berörda framställning måtte tagas i öfvervägande, huruvida icke vid utfärdande af mellanriksförfattning för nästa årsperiod närmare borde bestämmas, huru tonnaget skulle beräknas för de i § 3 af nu gällande författning omförmälda fartyg, så att någon tvekan angående den rätta beräkningsgrunden icke kunde ifrågakomma, samt att åtgärder måtte vidtagas för ernående af fullständig utredning, huruvida för tiden därefter giltiga grunder förefunnes för bibehållande af mellanriksförfattningen eller om densamma icke borde afskaffas eller möjligen underkastas förändringar, vare sig för samtliga gränsorter eller för vissa bland dem, och att efter denna utredning beslut måtte fattas i sakens hela vidd.

Härefter har stenhuggeriförmannen J. F. Roos i Krokstrand den 2 nästlidne februari med anledning af förevarande ansökning till Kungl. Maj:t ingifvit dels en skrift, däri han, under framhållande, bland annat, att därest något bruste i tillgodogörandet af Sveriges intressen i bestämmelserna rörande svenska fartygs likställighet med norska, detta

borde kunna ändras oberoende af frågan om gränshandeln mellan rikena, anhållit, att nu gällande bestämmelser rörande ifrågavarande gränshandel måtte allt fortfarande bibehållas, dels ock ett protokollsutdrag, utvisande, att vid ett af 95 personer besökt möte i gränshandelsfrågan den 28 nästlidne januari i Krokstad beslutits att enhälligt instämma i den af Roos i föreliggande fråga affattade underdåniga skrifvelse.

Sedan härefter under den 4 och 7 nästlidne februari till Kungl. Maj:t inkommit två skrifter från representanter för befolkningen i Näsinge, Hagdals och Lammelands socknar med anhållan att nu gällande bestämmelser rörande gränstrafiken måtte bibehållas, har på grund af särskilda nådiga remisser generaltullstyrelsen den 19 nästlidne februari afgifvit underdånigt utlåtande, däri styrelsen anfört följande.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som måste förutsättas äga närmaste kännedom om kommunikationer och öfriga förhållanden af inverkan på frågan, huruvida beträffande Bohuslän särskilda bestämmelser fortfarande vore af nöden, i syfte att bereda befolkningen i gränsdistrikten lättnader i samfärdseln öfver gränsen, hade i det öfver ifrågavarande ansökning afgifna utlåtande förklarat de förhållanden, som sedan lång tid tillbaka ansetts böra påkalla undantagsbestämmelser hvad gränsorterna mellan Sverige och Norge beträffade, hafva under senare tider i afseende å de bohusländska gränsorterna undergått sådana förändringar, att det kunde ifrågasättas, om dessa bestämmelser vidare kunde anses lämpliga för denna gränstrafik, men hade likväl funnit sig icke vara i tillfälle att utan en närmare utredning af hithörande ämnen på ett fullt tillförlitligt sätt väga fördelar och olägenheter mot hvarandra. Generaltullstyrelsen, som i ännu mindre mån än Kungl. Maj:ts befallningshafvande vore i tillfälle att utan föregående fullständigare utredning afgifva något bestämdt yttrande om behöfligheten af dylika förändringar, hade fördenskull icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag, att, innan ytterligare åtgärder vidtoges, utredning i ämnet verkställdes, och då under senaste tiden flera framställningar blifvit gjorda om förändringar af gällande mellanriksförfattning i olika afseenden och beträffande olika trakter, ansåge styrelsen i likhet med Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att, därest Kungl. Maj:t skulle finna en dylik utredning erforderlig, densamma borde omfatta hela gränsen mellan Sverige och Norge.

Hvad särskildt anginge den i ofvan berörda § 3 af gällande förordning rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge förekommande bestämmelse, hvilken såsom villkor för att varor, som i färja, pråm eller båt fördes från Norge till Sverige öfver Svinesund

eller Idefjorden, skulle få anses såsom vore de landvägen införda, föreskrefve, att dessa farkosters dräktighet skulle vara mindre än fyra tons, erinrade styrelsen, att denna bestämmelse — hvilken oförändrad bibehållits från mellanrikslagen — under den tid, då såväl i Sverige som i Norge i fråga om skeppsmätning gällde den s. k. tyska regeln, icke kunde vid tillämpningen gifva anledning till sådan olika tolkning, som nu blifvit anmärkt. Sedan Norge under år 1893 antagit den s. k. engelska regeln för beräknande af maskinafdraget å ångfartyg, under det att Sverige bibehållit den tyska regeln, hade det emellertid icke blifvit närmare bestämdt, efter hvilken grund dräktigheten skulle beräknas för fartyg i nyss omförmälda fart å Svinesund och Idefjorden, i följd hvaraf den möjligheten icke vore utesluten, att olikställighet i fråga om berörda trafik kunde uppstå mellan de båda länderna, då enligt engelska regeln ett ångfartyg af intill fyra tons nettodräktighet kunde i verkligheten vara betydligt större än ett ångfartyg af samma nettodräktighet enligt tyska regeln. Då sålunda ett förtydligande af nu gällande bestämmelser i berörda hänseende visat sig vara af behofvet påkalladt, har styrelsen, som icke ansett sig befogad vidtaga några åtgärder i fråga om författningens tillämpning härutinnan, hemställt, att föreskrifter måtte blifva meddelade, som åstadkomme likställighet uti nu ifrågavarande hänseende mellan svenska och norska fartyg.

Beträffande den mot § 3 i nu gällande förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge framställda anmärkningen, att till följd af de olika mätningsregler, som tillämpades i de båda rikena, berörda stadgande skulle för norska fartyg medföra en gynnsammare ställning än för svenska, tillåter jag mig erinra, att, då de i förordningen angående skeppsmätning den 12 november 1880 och nådiga brefvet till generaltullstyrelsen angående förändrade bestämmelser i afseende å erkännande af norska fartygs mätbref den 11 oktober 1893 meddelade föreskrifter i fråga om skyldighet för fartyg att vara underkastadt mätning och ommätning synas böra vinna tillämpning på norskt fartyg, som användes å ifrågavarande fart, i fall då skäligen antagas bör, att fartygets dräktighet med tillämpning af den i Sverige gällande mätningsregel öfverstiger fyra tons, berörda anmärkning icke torde påkalla någon ändring i paragrafens föreskrifter; och då de framställningar om ändringar i öfrigt i bestämmelserna rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, för hvilka jag förut redogjort, icke heller synas mig för närvarande böra föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd, hemställer jag i under-

dånighet, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga ett förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge af enahanda lydelse med nu i ämnet gällande författning, att träda i kraft den 16 nästkommande maj och, där icke annorlunda stadgas, lända till efterrättelse till och med den 15 maj 1904.»

Till bevillningsutskottets behandling har vidare hänvisats en inom Andra Kammaren af herrar *C. J. Berggren* och *M. Matsson* väckt motion, n:o 112, uti hvilken hemställts,

»att Riksdagen ville besluta, att de bestämmelser, som äro eller varda stadgade för gränstrafiken öfver de mest gynnade delarna af landgränsen mot Norge, äfven måtte gälla den del af samma gräns, som sträcker sig från tullstationen Medskogen till Mitandersfors i Värmlands län.»

Den af motionärerna till stöd för deras förslag åberopade motivering lyder sålunda:

»Enligt § 2 mom. 1 af kungl. förordningen angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge af den 9 maj 1902 är till lättnad för den svenska gränsbefolkningen medgifvet att vid resa landvägen från det senare landet till det förra tullfritt få medföra vissa till slag och mängder angifna varor, hvarförutom samma mom. jämväl innehåller den bestämmelsen, att då resan sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan tullstationen i Medskogen i Värmland och Ljusnebäcken i Härjedalen eller öfver gränsen mot Frostvikens socken i Jämtland och norr om denna belägna orter, stadgade myckenheter i fråga om uppräknade varor ökas, på sätt sagda förordning närmare angifver.

Liksom de nordligare delarna af vårt land hafva Värmlands nordvästra gränstrakter förlidet år hemsökts af missväxt. Sådana missväxtår, ehuru icke af den svåra beskaffenhet som fjolårets, inträffa emellertid rätt ofta i dessa bygder, där säden sällan hinner till full mognad.

I följd däraf måste befolkningen i berörda gränstrakter köpa det hufvudsakligaste till såväl brödföda som utsäde. Sämst lottade i detta hänseende äro Norra och Södra Finnskoga, Hvitsands, Östmarks, Lekvattnets, Gräsmarks och Bogens kommuner. Inom dessa bor en öfver hufvud taget mycket fattig befolkning, som till väsentlig del består af mindre hemmansägare, torpare och arbetare. I regel är det så att hemmansägarnes ekonomiska ställning är föga bättre än torparnes eller

arbetarnes. Det vanliga är, att de egendomar, som af dem brukas, äro så små, att de afkasta säd till föda blott för en del af året.

En stor hjälp vore, om innebyggarne i förenämnda kommuner — här afses icke Norra och Södra Finnskoga, hvilka sedan den 28 maj 1897 åtnjuta en dylik fördel — erhölle de förmåner, som äro förenade med den mest gynnade tullgränsen mot Norge. Det måste medgifvas, att dessa kommuner hafva fullt ut lika stort behof däraf som t. ex. de båda nyssnämnda. Kommunikationerna äro ungefär likartade, och afståndet till närmaste svensk stad, järnväg eller större handelsplats är mycket stort, för flera ända till 13 mil. Självklart är, att vid sådant förhållande alla tyngre varor, såsom spannmål, kräfva dryga fraktomkostnader, hvarigenom varans pris i betydlig mån förhöjes. Kommer därtill ock det förhållandet, att tillgången, såsom nu enligt enskilda meddelanden lär vara fallet, på de nödvändigaste varorna, spanmål och mjöl, tager slut på närmare håll, så uppstår förökad svårighet och bekymmer, särskildt för de fattigare, att från de aflägsnare platser, där sådana finnas till salu, hemforsla dem.

Befolkningen i berörda kommuner, naturligtvis mest den, som bor närmare gränsen, står i liflig förbindelse med närbelägna gränstrakter i Norge. Denna förbindelse har sin grund dels i naturförhållandena, dels däri, att de svenska gränsboarna i stort antal söka och erhålla arbetsförtjänst i nämnda land, hvarest rikligare tillgång på bättre aflönadt arbete står till buds såväl vinter som sommar, och slutligen dels däri, att de måste, i följd af rådande kommunikationsförhållanden, hämta större delen af sina förnödenheter från Norge, hvarest äfven finnes bättre afsättning för vissa produkter.

Här förut nämnda kommuner hafva, inseende nödvändigheten af att någon lättnad borde beredas den därinom boende fattigare befolkningen, ingått till Konungens befallningshafvande i Värmlands län med begäran, att Konungens befallningshafvande ville hos Kungl. Maj:t göra underdånig hemställan om beviljande af vissa lättnader rörande gränstrafiken mellan dem och Norge. Upplyst har blifvit att Konungens befallningshafvande i sagda län äfven ingått med en dylik hemställan, hvari lär tillstyrkas, att särskilda lättnader utöfver de allmänt stadgade måtte medgifvas för den del af gränsen, som ligger mellan tullstationerna Medskogen och Mitandersfors i Värmland.

Detta förhållande jämte erhållna direkta uppmaningar från en del saken angående kommuner har gifvit oss närmaste anledning till att framföra föreliggande motion.»

Slutligen hänvisa motionärerna till de skäl för särskilda lättnader i gränstrafiken, som af Kungl. Maj:t åberopades i den till 1897 års Riksdag i ämnet afgifna proposition, hvilka skäl motionärerna förmena i lika hög grad hafva tillämpning på här afsedda kommuner.

På sätt chefen för finansdepartementet, enligt här ofvan intagna utdrag af protokollet öfver finansärenden, erinrat, hafva under loppet af nästlidet och innevarande år från åtskilliga håll gjorts framställningar i syfte att nu gällande bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge måtte i vissa afseenden ändras. Dessa framställningar afse *dels* ändringar af den nu medgifna rätten till tullfri införsel för husbehof af vissa varor, *dels ock* förtydligande af bestämmelsen, huru tonnaget skall beräknas för de i § 3 af förordningen omförmälda fartyg.

Kungl. Maj:t, som beträffande de gjorda framställningarna inhämtat yttrande af vederbörande myndigheter, har emellertid, enligt hvad föreförande anförande jämväl utvisar, funnit dessa framställningar icke för närvarande böra föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd, utan föreslagit Riksdagen att antaga det förslag till förordning i ämnet, som finnes den kungl. propositionen bilagdt, och hvilket är af enahanda lydelse med nu gällande författning.

I likhet med Kungl. Maj:t har utskottet ansett anmärkningen om förtydligande af bestämmelserna huru tonnaget skall beräknas för de i § 3 af förordningen omförmälda fartyg icke böra påkalla någon förändring i paragrafen, enär enligt utskottets uppfattning gällande bestämmelser rörande fartygs mätning jämte därtill hörande stadganden synas vara i detta afseende tillfyllest.

Hvad därefter angår de väckta ändringsförslagen, såvidt de afse upphäfvande eller inskränkande af den nu medgifna rätten till tullfri varuinförsel för husbehof, ansluter sig utskottet likaledes till Kungl. Maj:ts härutinnan uttalade uppfattning och anser således, att någon ändring i detta afseende icke för närvarande bör äga rum.

Vidkommande däremot de gjorda framställningarna om utsträckning af sagda rätt till tullfri varuinförsel har utskottet, med hänsyn till hvad ej mindre Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län än äfven förbemälde motionärer härutinnan upplyst, funnit sig böra på det sätt förorda ifrågavarande framställningar, att tullfri införsel af de i

gällande förordning, § 2, omförmälda större myckenheter omalen och malen spannmål måtte medgifvas äfven för det fall att resan sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan tullstationerna i Medskogen och Mitandersfors i Värmland.

Denna rättighet torde likväl icke böra medgifvas för längre tid än som må anses vara oundgängligen påkalladt af nästlidet års synnerligen ogynnsamma skördeförhållanden uti ifrågavarande trakter, eller, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet föreslagit, till den 1 september innevarande år.

För genomförande af hvad utskottet sålunda föreslagit erfordras ändring i § 2 af Kungl. Maj:ts författningsförslag äfvensom i de vid detta fogade öfvergångsbestämmelser.

På grund af hvad ofvan blifvit anfördt hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge icke blifvit i oförändradt skick bifallet, måtte antaga samma förslag med de tillägg, utskottets härvid fogade författningsförslag utvisar; samt

2:o) att herrar Berggrens och Matssons förevarande motion måtte anses besvarad genom hvad utskottet under 1:o) hemställt.

Stockholm den 2 april 1903.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Bevillningsutskottets

Förslag

till

förordning

angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

§ 1.

Alla i Norge inhemska fartyg och båtar, öppna eller däckade och af hvad slag och dräktighet som helst, skola, ehvad de där äro byggda eller naturaliserade, äfven i Sverige behandlas såsom inhemska och åtnjuta alla därmed förenade rättigheter samt må således, utan afseende därå om de ankomma eller afgå från eller till in- eller utländsk ort eller om de äro barlastade eller lastade med in- eller utländska varor, icke åläggas andra eller högre afgifter till kronan, städer eller särskilda inrättningar, än af inhemska fartyg och båtar skola utgöras.

Norska fartyg och båtar må ock inom svenskt område idka fraktfart med samma rätt och under enahanda villkor, som för inhemska fartyg och båtar äro bestämda.

För tillgodonjutande af dessa och öfriga för varuskeppningen medgifna förmåner skola norska fartyg vara försedda med sådana handlingar, som till bestyrkande af deras nationalitet äro i Norge föreskrifna.

§ 2.

Mom. 1. Vid resa landvägen från Norge till Sverige vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker äfvensom vin, för hvilka senare varor tull skall erläggas, medgifvet att

af till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt medföra följande mindre partier, nämligen:

bröd 10 kg.,
fläsk 10 kg.,
garn, alla slag, tillsammans 5 kg.,
kaffe och kaffesurrogat tillsammans 5 kg.,
malt 10 kg.,
risgryn 5 kg.,
socker 5 kg.,
spannmål, omalen, 40 kg.,
» malen 25 kg.,
tobak 1 kg.,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett sammanlagdt värde af 25 kronor,
öl 5 liter samt
andra varor till ett sammanräknadt värde af 20 kronor;

dock att för det fall, att resan sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan tullstationen i Medskogen i Värmland och Ljusnebäcken i Härjedalen eller öfver gränsen mot Frostvikens socken i Jämtland och norr om denna belägna orter, ofvan stadgade myckenheter i fråga om nedannämnda varor sålunda ökas, att det skall vara den resande tillåtet att af dem tullfritt medföra följande partier, nämligen:

bröd 20 kg.,
malt 40 kg.,
socker 10 kg.,
spannmål, omalen 150 kg.,
» malen, 100 kg.,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett värde af 40 kronor,
öl 10 liter,
andra varor, rörande hvilka icke här ofvan i detta mom. särskildt stadgats, till ett sammanräknadt värde af 30 kronor;

skolande emellertid tullfri införsel af ofvan sist omförmälda myckenheter spannmål, omalen och malen, vara medgifven äfven för det fall, att resan sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan tullstationen i Medskogen och tullstationen i Mitandersfors i Värmland.

För vara, som af resande medföres i större myckenhet, än ofvan stadgats, skall tull, enligt hvad eljest gäller, erläggas för hela den af varan införda kvantiteten.

Tullfrihet, hvarom i detta mom. sägs, gäller icke för varor, som i handelsafsikt införas vare sig för att i vanlig ordning försäljas eller för att utlämnas såsom ersättning för verkställdt arbete, ej heller för varor, som af handlande eller för handlandes räkning införas, så vidt de äro af de slag, med hvilka han idkar handel.

Resande vare, om tulltjänsteman eller tullbetjänt sådant fordrar, skyldig att, jämte uppgift om yrke och hemvist, aflämna en under edlig förpliktelse afgifven skriftlig försäkran, att de varor, han medför, icke införas i handelsafsikt, på sätt ofvan förmäles. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall sådan försäkran afgifvas af den, för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflämna dylik försäkran, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.

Mom. 2. Om i gränstrakterna någon äger eller brukar egendom på båda sidor om gränsen, må utsäde, kreatur och redskap, som erfordras för egendomens skötsel, tullfritt föras öfver gränsen till Sverige.

Mom. 3. Varor, som af gränsbefolkningen för hushållsbehof föras från Sverige till Norge för att förädlas genom blekning, färgning, garfning, malning, spinning, väfning eller annan dylik bearbetning eller för reparation och som efter sådan förädling eller reparation återinföras, skola vid återinförseln vara fria från tullumgälder.

Likaså skola varor, som af gränsbefolkningen för hushållsbehof föras från Norge till Sverige för att här undergå sådan förädling eller reparation, om hvilken nyss blifvit sagdt, och därefter till Norge återutföras, vid införseln till Sverige vara fria från tullumgälder.

Mom. 4. Dragare och fordon, som uppenbarligen användas endast för transport af gods eller personer från Norge till Sverige, äro ej underkastade tullafgifter.

Mom. 5. Till förekommande af missbruk utaf de i mom. 2, 3 och 4 gjorda medgifvanden äger generaltullstyrelsen eller i särskildt fall tullmyndighet vid gränsen att meddela de närmare kontrollföreskrifter, som kunna anses erforderliga.

§ 3.

Varor, som öster om Saltbacken å svenska och Sponviks skansar å norska sidan öfver Svinesund eller Idefjorden föras från Norge till Sverige i färja, pråm eller båt under fyra tons dräktighet eller om vintern öfver isen, skola, med hänsikt till tullväsendet, anses såsom vore de landvägen införda, så vida de icke antingen sjövägen transporterats till norska sidan af nämnda färjställe eller fjord och därifrån

sedan öfverförts till svenska sidan eller ock blifvit till denna senare öfverförda för att därifrån omedelbart sändas sjövägen vidare.

Denna förordning skall träda i kraft den 16 nästinstundande maj och, där icke annorlunda stadgas, lända till efterrättelse till och med den 15 maj 1904; dock att den här ofvan medgifna rätt till tullfri införsel af de i förordningen omförmälda större myckenheterna spannmål, omalen och malen, äfven för det fall, att resan sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan tullstationen i Medskogen och tullstationen i Mitandersfors i Värmland, skall gälla endast för tiden intill den 1 september 1903.

Reservationer:

af herr *Cavalli*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts proposition oförändrad; samt

af herr *G. Jansson*, som, under åberopande af här nedan intagna handlingar (Bil. 1 och 2), ansett, att hvad utskottet tillstyrkt rörande utsträckning af rätten till tullfri införsel af spannmål för husbehof bort vara gällande till och med den 15 maj 1904.

Herrar *O. A. Ericsson, Almqvist* och *Lindblad* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit, de två förstnämnde i behandlingen och den sistnämnde i den slutliga behandlingen af detta ärende inom utskottet.

Afskrift.

Bilaga 1 till herr *G. Janssons* reservation.

Protokoll vid extra kommunalstämma med Lekvattnets församling den 15 mars 1903.

Lekvattnets kapellförsamling, som har en folkmängd af något öfver 900 personer, är belägen på de så kallade Värmlands finnskogar, med sin västra gräns mot Norge, och har i allmänhet stenbunden och

mager jordmån, som endast vid de mest gynnsamma väderleksförhållanden kan frambringa medelmåttig och mogen skörd, hvarföre missväxtår här ofta inträffa, ehuru ej så svåra som förra året, då både hafre och korn, hvilka sädeslag här mest odlas, måste skördas grön och frusen utan kärna. Detta gör, att befolkningen, som i allmänhet är synnerligen fattig, måste köpa såväl sin brödföda som utsäde. Af församlingens 154 jordbrukare med ett sammanlagdt jordfyrktal af 2,867, hafva 133 under *25 fyrk.* Afståndet till närmaste stad är *12* mil, till närmaste järnvägsstation 8 mil och till Torsby handelsplats och ångbåtsstation omkring 3 mil, hvilka afstånd göra, att frakterna på mjöl, sädeskorn och dylikt blifva mycket höga. Stundom inträffar ock, att mjöl och spannmål taga slut på närmare håll, hvadan svårigheterna och bekymren ökas. På grund af dessa svårigheter har ock emigrationen mer och mer tilltagit och folkmängden under en lång följd af år varit i stadigt nedgående; och då nu bolagen börjat tränga sig in på alla sidor, så är här allmänna tanken den, att om ingen lättnad beredes detta fattiga folk i dess kamp för tillvaron, är Lekvattnet en utdöende församling. En sådan lättnad skulle den ändring i gränstrafiken, som åsyftas med nämnda motion, vara; ty dels på grund af natur och kommunikationsförhållanden, dels i följd af rikligare tillfällen till arbetsförtjänster i Norge står befolkningen här i liflig förbindelse med dess angränsande bygder, och att vid resa öfver gränsen få tullfritt medtaga 100 kg. mjöl blefve för familjefadern en lättnad, hvarigenom för honom sparades både tid och penningar.

In fidem

P. Joh. Kjellander,
ordf. i kom. st.

Justeradt den 22 mars 1903.
Oskar Olsson, J. Jonasson.

Uppläst i Lekvattnets kyrka söndagen den 22 mars 1903 betygar

L. M. Danielsson,
kap. pred.

Rätt afskrifvet betygar

P. Joh. Kjellander,
kom. st. ordf.

Bilaga 2 till herr *G. Janssons* reservation.

Redo-

öfver Östmarks sockens folkmängd, fattigpersonal, fyrktal,

Fyrktal		Folk-mängd	Understödda personer				Utdebitering						Fattigvårds-utgifterna	
Fastig-hets	Inkomst		män	kvin-nor	barn	Sum-ma	hela		däraf fattig-vården	pr fyrk			kronor	öre
							kronor	öre	kronor					
7,763	2,722	4,401	60	130	80	270	16,552	50	10,485	1	50		11,877	65

Riktigheten

görelse

utdebiteringar jämväl till fattigvården m. m. 1902.

Antal hemmansägare med fastighet taxerad			Anmärkningar.
under 1,000 kr.	mellan 1 och 5,000 kr.	öfver 5,000 kr.	Häri ingå ej bolag.
330	234	29	Utöfver denna utdebitering kommer utgifterna till skolroterna (för byggnad och underhåll af 11 skolhus samt vedbrand till skolor och lärare — förklaring af C. J. Berggren).

häraf intygar

Sörmark den 16 mars 1903.

Per Persson.